

בין צדק לצדקה פעילות לחטיבת ביניים

מטרות

- הכרת המושגים צדק וצדקה והבחנה ביניהם.
- הכרות עם מנהגים הקשורים בצדק וצדקה בחג הפסח.
- הכרות עם 'שמונה מעלות הצדקה' של הרמב"ם, ומשמעות הדרוג.
- הבנת ההקשר בו מתפתח מושג הצדקה והמנהגים הקשורים בו, ואת השאיפה לצדק חברתי מעבר למתן צדקה.
- מציאת קשר בין דברי הרמב"ם למציאות העכשווית.

מהלך

1. **פתיחה:** נבקש להעלות מושגים וביטויים הקשורים בצדק (צדק צדק תרדוף, צדיק ורע לו, משפט צדק...).
2. **הגדרת הצדק:** כיצד הייתם מגדירים צדק? מנסים לנסח הגדרה.
3. **נשאל:** אילו מנהגים וסמלים בפסח קשורים בצדק או בצדקה? (הסבר על קמחא דפסחא, הזמנת אורחים לסדר, מנהג הסדר עצמו (כולנו מסובין)).
4. **חידה בקבוצות:** כל קבוצה מקבלת 8 כרטיסיות ובהן קטעים של הטקסט "שמונה מעלות הצדקה" של הרמב"ם. על הקבוצה לסדר את הכרטיסיות לפי סדר הטקסט, איזו מעלה באה מעל איזו מעלה. כל קבוצה מציגה את הסדר לתפיסתה, ומנמקת.
  - **נשאל:** מה היה ברור? מה זהה בין הקבוצות? מה היו התלבטויות?
  - קריאת הטקסט המלא, תוך כדי בחינת הדמיון והשוני בינו לבין תשובות הקבוצות.
  - נקודות לשיחה בדירוג:
    - עדיפות שלא יהיה מפגש בין הנותן למקבל – מדוע?
    - האם עדיף שהמקבל לא ידע או שהנותן לא ידע? מדוע?
    - מה חשיבות סבר הפנים? האם לא יותר חשוב מה וכמה נותנים?
    - באילו תנאים רצוי לשים בקופה ובאילו לא?
    - מה הבדל בין המעלה הראשונה לכל אלה שתחתיה? מה מיוחד במתן עבודה או ביצירת שותפות?
  - לאילו מעלות הייתם משייכים את מנהגי הצדקה של החג, ומעשים שאנו שומעים ועושים היום? (תרומה בקופת צדקה, הבאת אנשים לסדר, בתי תמחוי).
  - במה שונה המציאות אליה מתייחס הרמב"ם לזו שלנו היום? (קיום מדינה, ומוסדות ממלכתיים) מה דומה ומה שונה בין ההצעות שמציע הרמב"ם למה שקורה היום?

שמונה מעלות צדקה של הרמב"ם

שמונה מעלות יש בצדקה זו למעלה מזו.

מעלה גדולה שאין למעלה ממנה - זה המחזיק ביד ישראל שמך (סומך) ונותן לו מתנה או הלוואה או עושה שמו שותפות, או ממציא לו מלאכה כדי לחזק ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול, ועל זה נאמר: והחזקת בו גר ותושב וחי עמך, כלומר: החזק בו עד שלא ייפול ויצטרך,

פחות מזה – הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח,

פחות מזה - שידע הנותן למי נתן ולא ידע העני ממי לקח,

פחות מזה – שידע העני ממי נטל ולא ידע הנותן,

פחות מזה – שיתן לו בידו קודם שישאל,

פחות מזה – שיתן לו אחר לשאול,

פחות מזה – שיתן לו פחות מן הראוי בספר פנים יפות,

פחות מזה – שיתן לו בעצב.

